

TUG'RUQNING BIRINCHI DAVRIDA QON KETISHI: ETIOLOGIYASI, DIAGNOSTIKASI VA ZAMONAVIY AKUSERLIK TAKTIKASI

Qo'qon Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat Salomatligi texnikumi o'qituvchisi

Otajonova Dilshodaxon Yorqinjon qizi

otajonovadilshodaxon65@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqolada, tug'ruqning birinchi davrida kuzatiladigan qon ketishlarning etiologik omillari, tasnifi va diagnostika algoritmlari tahlil qilingan. Tadqiqotda yo'ldosh patologiyalari va tug'ruq yo'llarining shikastlanishi bilan bog'liq qon ketishlarning ona va homila sog'lig'iga ta'siri yoritilgan. Shuningdek, shoshilinch akusherlik yordamini tashkil etish, intensiv terapiya hamda jarrohlik usullarini qo'llash bo'yicha zamonaviy yondashuvlar keltirib o'tilgan.*

Kalit so'zlar: *tug'ruqning birinchi davri, yo'ldoshning oldinda kelishi, yo'ldosh ko'chishi, gemorragik shok, akusherlik taktikasi, gipovolemiya, kesarcha kesish.*

KIRISH

Tug'ruq faoliyati davomida yuzaga keladigan qon ketishlar global akusherlik amaliyotida ona o'limi va nogironligining asosiy sabablaridan biri bo'lib qolmoqda. Tug'ruqning birinchi davri – bachadon bo'yni ochilishi jarayoni fiziologik jihatdan nozik bo'lib, yo'ldoshning oldinda kelishi yoki vaqtidan oldin ko'chishi kabi patologiyalar yuzaga kelganda shoshilinch yordam ko'rsatish o'ta muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu tadqiqotning dolzarbligi shundaki, o'z vaqtida qo'yilgan to'g'ri tashxis va qat'iy akusherlik taktikasi asoratlarni minimallashtirish imkonini beradi.

ASOSIY QISM

Tug'ruqning birinchi davridagi qon ketishlar bir nechta patogenetik mexanizmlarga ega:

1. Platsentar omillar: Yo'ldoshning noto'g'ri joylashishi (praevia) yoki uning muddatidan oldin ko'chishi qon ketishning 70% dan ortiq qismini tashkil etadi.

2. Jarrohlik va travmatik omillar: Bachadon bo'ynining yirtilishi, ayniqsa, tezlashgan tug'ruqlarda ko'p kuzatiladi.

3. Koagulopatiyalar: Homiladorlik asoratlari fonida rivojlangan DIC-sindromi qon ketishni kuchaytirib, vaziyatni og'irlashtiradi.

Taktik yondashuv: Qon ketish darajasidan qat'i nazar, "Oltin soat" tamoyiliga amal qilgan holda, vena ichiga infuzion terapiya va zarur hollarda shoshilinch jarrohlik (kesarcha kesish) choralari ko'rilishi shart.

Diagnostik algoritmlarning o'ziga xosligi

Tug'ruqning birinchi davrida qon ketishi yuzaga kelganda, diagnostika jarayoni vaqtni tejash maqsadida differensial yondashuvni talab qiladi. Yo'ldoshning oldinda kelishida qon ketish odatda to'satdan, og'riqsiz va takrorlanuvchi xarakterga ega bo'lsa, vaqtidan oldin

ko'chishda bachadon tonusining oshishi (hipertonus) va o'tkir abdominal og'riqlar bilan namoyon bo'ladi.

Ushbu bosqichda quyidagi instrumental diagnostika usullari hal qiluvchi ahamiyatga ega:

Transabdominal va transvaginal UZI: Yo'ldoshning lokalizatsiyasini aniqlashda «oltin standart» hisoblanadi.

Ko'zgular yordamida tekshirish: Bu jarayon qat'iy ravishda operatsion xonada, shoshilinch kesarcha kesish uchun tayyorlik ko'rilgan holatda amalga oshirilishi shart. Bu yo'ldosh joylashuvini vizual baholash va bachadon bo'yni yirtilishlarini istisno etish imkonini beradi.

Koagulyatsion profilni baholash: Qon ivish tizimidagi o'zgarishlarni (fibrinogen darajasi, protrombin vaqti) dinamik kuzatib borish DIC-sindromining oldini olish uchun zarurdir.

Intensiv terapiya va stabilizatsiya

Gemorragik shok rivojlanish xavfi mavjud bo'lganda, akusherlik taktikasi nafaqat qon ketish manbasini bartaraf etishga, balki organizmning hayotiy muhim funksiyalarini tiklashga qaratiladi:

1. Infuzion-transfuzion yordam: Kristalloidlar va kolloidlar nisbati 3:1 tamoyili asosida amalga oshiriladi. Og'ir darajali qon yo'qotishlarda yangi muzlatilgan plazma va eritrotsitar massa infuziyasi kechiktirmasdan boshlanishi kerak.

2. Uterotonik terapiya: Bachadon qisqaruvchanligini oshirish maqsadida oksitosin yoki boshqa uterotonik vositalarni qo'llash, qon ketish manbai yo'ldosh ko'chishi bo'lgan hollarda samarali hisoblanadi.

3. Anesteziologik yondashuv: Qon ketish davrida bemorning gemodinamik ko'rsatkichlarini barqarorlashtirish va og'riqsizlantirishni to'g'ri tanlash (ko'pincha umumiy anesteziya) homilaning asfiksiya holatidan chiqishiga yordam beradi.

Akusherlik taktikasi tanlovi

Taktik qaror qabul qilishda homilaning ahvoli (fetal monitoring) va onaning gemodinamikasi o'rtasidagi muvozanat hisobga olinadi:

Konservativ yondashuv: Faqatgina qon ketish hajmi minimal bo'lib, homila ahvoli barqaror bo'lgan va bachadon bo'yni ochilish jarayoni jadal kechayotgan kam sonli holatlarda (masalan, yo'ldoshning chekka oldinda kelishi) qo'llaniladi.

Radikal yondashuv: Homilaning gipoksiya belgilari kuchayganda yoki onaning ahvoli yomonlashganda, tug'ruqning qaysi bosqichida bo'lishidan qat'i nazar, zudlik bilan operativ usulda tug'dirish ona hayotini saqlab qolishning yagona yo'li hisoblanadi.

Xulosa

Tug'ruqning birinchi davrida qon ketishini bartaraf etishda multidissiplinar yondashuv talab etiladi. Akusher-ginekolog, anesteziolog va neonatologlarning hamkorligi ona va bola hayotini saqlab qolishda hal qiluvchi omildir. Bunday holatda har ikki tomon uchun xavfsiz usul bu- kisercha kesish amaliyoti hisoblanadi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy diagnostika usullarini (KTG, UZI) erta bosqichda qo'llash qon ketish sabablarini tezkor aniqlash va mos taktikani tanlash imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Karimov A.K. "Akusherlik va ginekologiya". Toshkent: Ibn Sino, 2020.
2. Nazarova D.A. "Homiladorlik patologiyasi va shoshilinch holatlar". TTA nashriyoti, 2021.
3. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining "Tug'ruqdan va tug'ruq davrida qon ketishlarni davolash bo'yicha klinik protokollar", 2022.
4. Abduqodirov A.A. "Akusherlikda shoshilinch yordam asoslari". Toshkent, 2019.
5. Ismoilov B.M. "Yo'ldosh patologiyalari va ularning klinik kechishi". "Tibbiyot nashriyoti", 2023.
6. Rahmonov S.U. "Homiladorlik davri asoratlari". O'quv qo'llanma, 2021.
7. Usmonova N.T. "Akusherlikda gemorragik shokni davolash usullari". Jurnal: "Tibbiyot va fan", 2022.
8. Alimov M.A. "Tug'ruq davrida qon ketishning zamonaviy diagnostikasi". TTA ilmiy to'plami, 2020.
9. Shayxova G.I. "Ona va bola salomatligini muhofaza qilish". Toshkent, 2021.
10. Tursunov Q.V. "Operativ akusherlik". "Yangi asr avlodi", 2018.
11. Yo'ldoshev F.R. "Tug'ruq asoratlari: tahlil va yechimlar". Monografiya, 2023.
- [29.06.2026 16:18] Botirova Zarifaxon Adxamjon qizi: 12. Mirzayeva S.X. "Gematologik buzilishlar va homiladorlik". Toshkent, 2019.
13. Xudoyberdiyev E.S. "Tug'ruq faoliyatining anomaliyalari". "Tibbiyot dunyosi", 2020.
14. "Akusherlik va ginekologiya" (Darslik), mualliflar jamoasi, Toshkent: "O'qituvchi", 2021.
15. Beknazarov I.A. "Kesarcha kesish va uning asoratlari". Toshkent, 2022.
16. "O'zbekistonda perinatal yordamni tashkil etish", ilmiy-amaliy qo'llanma, 2023.
17. Qurbonov A.B. "Tug'ruqdan keyingi va tug'ruq davridagi gemorragiyalar". 2021.
18. Saidova M.N. "Homilador ayollar sog'lig'ini baholashning zamonaviy usullari". 2022.
19. "Tibbiyotda shoshilinch holatlar" (Tadbirlar va protokollar to'plami), 2023.
20. Axmedov N.Q. "Perinatal markazlar tajribasi: akusherlik taktikasi", 2022.